

LIFE CoHaBit projekts
Īstenots, lai uzlabotu retu
un aizsargājamu piekrastes
biotopu stāvokli, mazinātu
antropogēnās ietekmes
sekas un līdzsvarotu dabas
parka «Piejūra» apmeklētāju
intereses ar piekrastes
bioloģiskās daudzveidības
pastāvēšanu.

Vairāk par projektu
LIFE CoHaBit:

 dabasparkspiejura.lv

 [/DPiejura](https://twitter.com/DPiejura)

 [/dabasparkspiejura/](https://facebook.com/dabasparkspiejura/)

DABAS PARKS «PIEJŪRA»

VAKARBUĻI – DAUGAVGRĪVA

Vakarbuļļu pļavas
Lielupes grīva
Vakarbuļļu – Rītabuļļu pludmale
Zālāju-laģūnu komplekss Daugavgrīvā

MANGAĻSALA

Takas un piekrastes ainavas
Fortifikācijas būves

KALNGALE – GARCIEMS

Kalngales pludmale
Garciems un Eimuru kanāls

CARNIKAVA – GAUJAS GRĪVA

Carnikavas promenāde
Gaujas grīva

GAUJAS GRĪVA – LILASTE – INČUPE

Garezeri
Veci priežu meži
Inčupe
Ummis

Dabas parku «Piejūra» ik gadu apmeklē liels skaits cilvēku, kurus saista gan plašās pludmales, gan unikālas ainavas ar simtgadīgiem kāpu mežiem un to ieskauciem ezeriem. Apmeklējot dabas parku, ir iespēja redzēt Latvijas trīs lielāko upju – Lielupes, Daugavas un Gaujas – grīvas. Dabas parks no Vakarbuļļiem līdz pat Saulkrastiem ir ērti sasniedzams gan ar sabiedrisko, gan privāto transportu. Gājēju un velobraucēju ērtībai to caurvij lielākas un mazākas meža takas un celiņi. Pēdējos gados dabas parkā Rīgā un Carnikavas novadā ir izveidotas jaunas labiekārtotas takas, atpūtas vietas, izbūvēti stāvlaukumi un uzstādīti jauni informācijas stendi, kas dod iespēju baudīt un izzināt dabas parka vērtības, saudzējot tās.

0 500 m

APZĪMĒJUMI KARTĒS

	Automašīnu stāvvietā		Dabas parka robeža
	Autobusa pietura		Pastaigu takas
	Putnu vērošanas tornis		Vērts redzēt

2 Lielupes grīva

Lielupes grīvas posms no Buļļupes līdz ietekai jūrai ar tai pieguļošajām kāpām, pļavām un smiltājiem ir nozīmīga caurceļotāju putnu atpūtas un barošanās vieta.

Buļļu jeb Daugavgrīvas sala ir Latvijas lielākā sala – ap 13 km² un par Rīgas daļu kļuva vien 1923. gadā. Sala izveidojās 18. gs. vidū, kad Lielupe izlauza jauno ieteku jūrā. Veco Lielupes ieteku - savienojumu ar Daugavu tagad sauc par Buļļupi.

Dabas parku «Piejūra» galvenokārt klāj meži. Tie aizņem ap 80% visas parka teritorijas. Tomēr Buļļu sala ir tā dabas parka daļa, kurā bez mežiem ir apskatāmas arī unikālas pļavas – Piejūras zālāji Vakarbuļļos, un var doties pastaigā pa labiekārtotu pastaigu taku pļavu–lagūnu kompleksā Daugavgrīvā, izzinot dabisko pļavu augus un vērojot putnus.

1 Vakarbuļļu pļavas

Dabas parkā saglabājusies sestā daļa no visiem Piejūras zālājiem Latvijā. Pļavas periodiski applūst ar upju un jūras ūdeni, un te aug iesāļu vidi mīloši augi - halofīti.

Zemeņu āboliņš
Trifolium fragiferum

Jūrmalas armērija
Armeria maritima

Jumstiņu gladiola
Gladiolus imbricatus

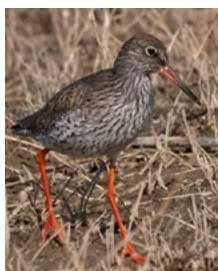
Purva mātsakne
Angelica palustris

3 Vakaruļļu – Rītabuļļu pludmale

Vakaruļļu pludmale ir viena no Rīgas labiekārtotajām peldvietām jūras krastā, kurā tiek regulāri uzraudzīta ūdens kvalitāte un atpūtnieku drošība. Apmeklētāju ērtībai ir izbūvēts jauns stāvlaukums. Šī pludmale ir ērti sasniedzama arī sabiedrisko transportu. Lai mazinātu apmeklētāju slodzi, pāri kāpām ved dēļu laipas.

4 Zālāju-lagūnu komplekss Daugavgrīvē

Plavu tilbīte
Tringa totanus

Dumbrčālis
Rallus aquaticus

Stepes čipste
Anthus campestris

Lielais baltais gārnis
Egretta alba

Dabas parka daļā Daugavgrīvē var novērot ap 60 putnu sugām, to vidū arī retas un aizsargājamas, kas galvenokārt apdzīvo niedrājus un tos ieskaujošās pļavas.

Dabas parka Rīgas daļu šķērso viens no Eiropā nozīmīgākajiem putnu migrācijas ceļiem – Baltās un Baltijas jūras putnu migrācijas ceļš.

Grieze
Crex crex

Putnu vērošanai Daugavgrīvas zālāju-lagūnu kompleksā ir izbūvēts tornis. Labiekārtotā gājēju laipa izvijas cauri pļavai, gar lagūnām un niedrājiem un aizved līdz kāpām, kas ir viena no nedaudzām stepes čipstes mājvietām Latvijā.

Lagūnu pastāvēšana ir atkarīga no periodiskas jūras ūdens ieplūšanas. Daugavgrīvas lagūnas nav savienotas ar jūru un to applūšana var notikt tikai ļoti spēcīgu vētru laikā. Pēdējo reizi tas ir noticis 2005. gada janvārī.

Vērts redzēt!

1 Takas un piekrastes ainavas

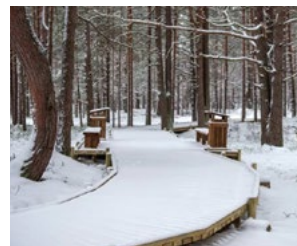
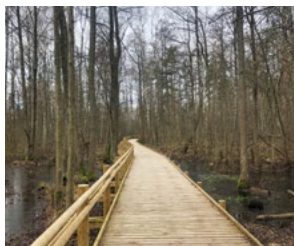
Šķērsojot dabas parka mežus un kāpas pa labiekārtotām takām un tālāk ejot pa pludmali Daugavas virzienā, ir sasniedzams viens no populārākajiem Mangajlsalas apmeklētāju galamērķiem – **Mangajlsalas mols**.

Mols atrodas ārpus dabas parka robežas, bet ceļā līdz tam var novērot dabisku piekrastes ainavu – priežu mežs mijas ar mitrākām melnalkšņu ieplakām, kas pāriet ķērpju un smiltāju sugām klātās pelēkajās kāpās līdz primāro jeb balto kāpu valnis lēzeni pāriet pludmalē.

Smiltāja nelķe
Dianthus arenarius

Jūrmalas dedestīņa
Lathyrus maritimus

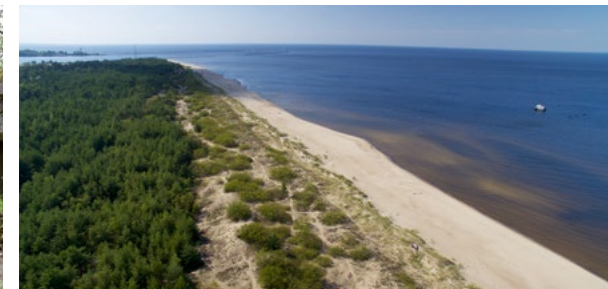
Mangajlsalā līdztekus dabas vērtībām ir skatāms unikāls militārais mantojums – būves no cariskās Krievijas laikiem un padomju armijas militārās celtnes. Dabas parka «Piejūra» daļa Mangajlsalā ir sasniedzama gan ar sabiedrisko transportu, gan ir izbūvētas jaunas un labiekārtotas autostāvvietas.

2 Fortifikācijas būves

Daugavas krastu fortifikācijas būvju komplekss ir valsts nozīmes aizsargājams kultūras piemineklis.

Mangajlsalas pazemes būves ir viena no lielākajām sikspārņu ziemošanas vietām Latvijā, un gar dabas parka piekrasti koncentrējas sikspārņu migrācijas ceļš. Dabas parkā konstatētas 10 sikspārņu sugas.

Uzmanību! Sikspārņu traucēšana ziemošanas laikā var izraisīt to bojāeju.

Mangajlsala no 16.gs. vidus līdz 19.gs. otrajai pusei bija sala, kuru no pārējās sauszemes atdalīja Daugavas vecā un jaunā mūsdienu) ieteka jūrā. Vecā Daugavas grīva (Vecdaugava) pamazām aizsērēja un mūsdienās Mangajlsala vairs nav sala, bet pussala. Par Rīgas daļu tā kļuva vien 1960. gadā.

Vērts zināt!

Dabas parka «Piejūra» daļa no Kalngales līdz Garciemam būs piemērota mierīgas atpūtas cienītājiem. Kalngales pludmale ir viena no mazāk apmeklētajām pludmalēm dabas parka teritorijā. Bet, nonākot Garciemā, noteikti ir jāaiziet līdz Eimuru kanālam.

Vērts redzēt!

1 Kalngales pludmale

Apmeklējot pludmali, var iepazīt jūras krastā augošos augus un izzināt to pielāgošanās spējas skarbajiem apstākļiem. Augu augšanu apgrūstina vējš, vētras, vasarā karstums un saules tveice, iesājā smiltis un saldūdens trūkums.

Neīstā tūsklape
Petasites spurius
Augi klāti ar īsiem, bieziem matiņiem, kas pasargā no saules, vēja un saglabā ūdeni.

Tumšsarkanā dzeguzene
Epipactis atrorubens
Spēj izstrādāt aizsargvielas pret apdegšanu.

Biezlapainā sālsvirza
Honckenya peploides
Augi ar biežām, gaļīgām lapām, kurās uzkrāt ūdeni. Tās klāj kutikula – aizsargslānis, kas neļauj iztvaikot ūdenim.

Smiltāju kāpkukvisis
Leymus arenarius

Lai piekļūtu ūdenim, augu saknes ir garas, spēcīgas un iestiepjas dziļi zemē vai arī augi veido plašu sakņu sistēmu.

Jūrmalas pārkonamoliņš
Anthyllis maritimus

Kālija sālszāle
Salsola kali
Spēj uzņemt iesāļo jūras ūdeni.

2 Garciems un Eimuru kanāls

Garciemā, Aizvēju ielas galā ir sākums ainaviskai takai, kas ved gar Eimuru kanālu uz jūru.

Eimuru kanāla ietekas vietu jūrā var vērot no skatu platformas.

Pie Eimuru kanāla ietekas jūrā var novērot intensīvākos krasta procesus dabas parkā «Piejūra». Eimuru kanāls ir izrakts 20. gs. vidū, lai nosusinātu senu lagūnu. Jūras krasta procesu un garkrasta sanešu plūsmas rezultātā Eimuru kanāla ieteka novirzās uz ziemeļaustrumiem un ainaviski atgādina dabisku ūdensteci. Gultnes pārvietošanās veicina krasta izskalošanu. Paredzams, ka kanāla ieteka varētu novirzīties vēl par 50-100 m no pašreizējās vietas.

Vērts zināt!

Vērts redzēt!

1

Carnikavas promenāde

Dabas parka daļa no Vecāķiem līdz Gaujas grīvai ir senākā dabas parka daļa – kopš parka dibināšanas 1962. gadā. Carnikava ir lielākā apdzīvotā vieta un iecienīts galamērķis gan Latvijas, gan ārvalstu tūristiem. Dabas parka apmeklētāju slodzi var sekmīgi mazināt, ierīkojot takas un laipas apmeklētākajās vietās.

Pāri kāpām ved dēļu laipa. Žodziņi mazina kāpu eroziju, uzkrājot smiltis un mudina apmeklētājus iet pa laipu. Jūras krastā ir izbūvēta skatu platforma, kas pasargās arī no lietus un vējiem.

2

Gaujas grīva

Gaujas grīva ir viena no ainaviskākajām vietām dabas parkā «Piejūra». Tā ir iekļauta elektroniskajā Latvijas ainavu dārgumu krātuvē (ainavudargumi.lv) un populārs apmeklētāju galamērķis. Gaujas grīva Latvijas un arī Eiropas kontekstā ir īpaša ar to, ka tā ir viena no retajām lielajām upēm, kuras ieteka jūrā ir dabiska – tajā nav izbūvēta osta vai citas hidrotehniskas būves.

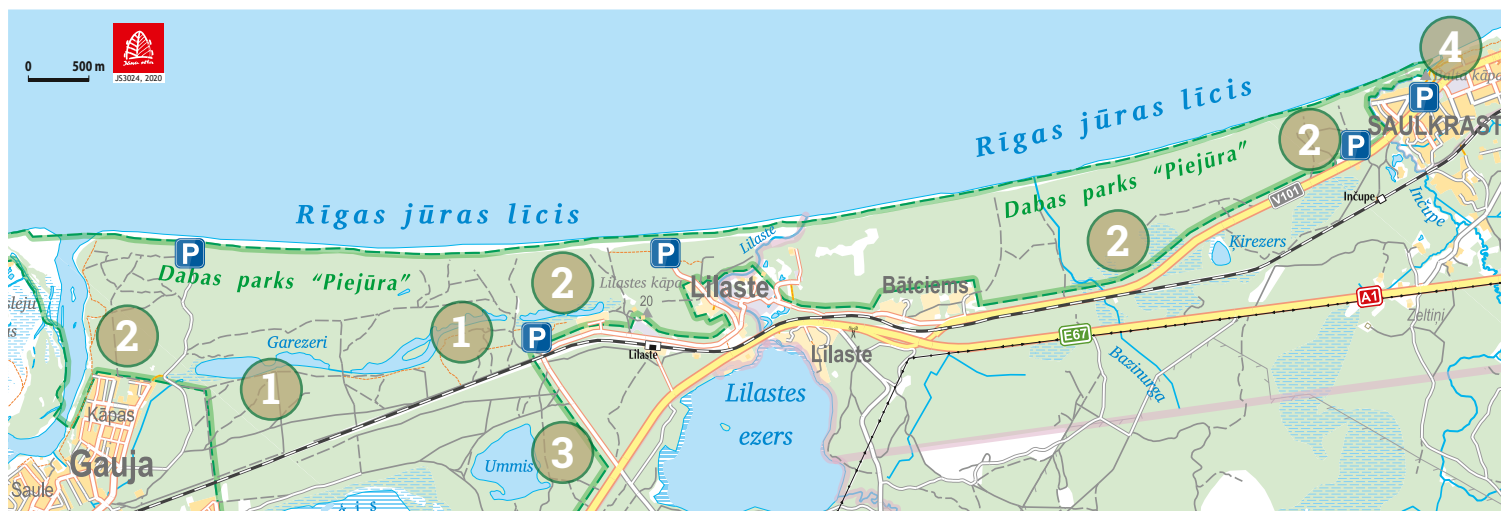
Gaujas grīvas kreisajā krastā ir plaša **pelēkā kāpa**, bet liedagā izskalotie koki ir patvērums jaunajiem putniem.

Uzmanību! Gaujas grīvas kreisā krasta liedags ir nozīmīga ligzdošanas vieta liedagā ligzdojošiem putniem. Ligzdošanas sezonā no maija sākuma līdz jūlija beigām Gaujas grīvā nav vēlama cilvēku klātbūtne. Šajā laikā grīva skatāma tikai no labā krasta.

Jūras žagata
Haematopus ostralegus

Vērts zināt!

Dabas parks no Gaujas grīvas līdz Lilastei ir bagāts ar ainaviskiem ezeriem, kurus ieskauj veci priežu meži. Dabas parkā sastopamas vienas no izcilākajām kāpām Latvijā gan dabas vērtību, gan ainaviskā ziņā.

Latvija ir viena no dažām Eiropas Savienības valstīm, kur vēl aizvien ir sastopamas dabiskas, ar mežu klātas kāpas.

Vāļišu staipeknis
Lycopodium clavatum

Vērts redzēt!

Senatnē pirms vairākiem tūkstošiem gadu cauri Garezeriem esot plūdusi Gaujas sengultne, kas ieteocējusi jūrā pie Lilastes.

1 Garezeri

Dabas parka «Piejūra» ezeri – Ummis, visi Garezeri, Dziļcaurums un Sergis ir radušies kā piejūras jomu ezeri, atdaloties no jūras atsevišķiem Litorīnas jūras līčiem pirms aptuveni 4000-6000 gadiem. Šādi jomu izcelsmes ezeri tik tuvu jūrai (365-1700 m) nav saglabājušies nekur citur Latvijā. Ezeru krastos ir ļoti ainavisks un izteikts kāpu reljefs ar vecākajiem mežiem dabas parkā.

Bioloģiski augstvērtīgu mežu raksturo daudzveidīga meža struktūra – dažāda vecuma koki ar daudziem veciem un dobumainiem kokiem, veidojas mirusī koksne – kritālas un sausokņi, mežā netraucēti var noritēt dabiskie procesi un zemsedzi veido raksturīgie augi.

2 Veci priežu meži

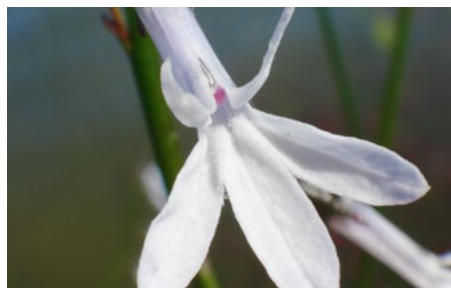
Meži aizņem lielāko daļu dabas parka teritorijas – 80%. Tie ir ļoti daudzveidīgi – no stādītām jaunaudzēm līdz bioloģiski veciem, augstvērtīgiem mežiem, kādi tie ir skatāmi Garezeru krastos. Priežu meži var sasniegt ievērojamu vecumu. Dabas parkā «Piejūra» vietām ir saglabājušies pat 250 gadus veci meži.

3 Ummis

Dortmaņa lobēlija *Lobelia dortmanna* aug tikai 25 Latvijas ezeros. Ezeru ūdens kvalitātes pasliktināšanās un aizaugšana ir iemesls Dortmaņa lobēliju izzušanai. Augs ir pielāgojies dzīvei ūdenī – sakņojas ezera sekl-ūdens daļā, jūlijā tas paceļ 40–70 cm garu stublāju virs ūdens un zied baltiem ziediem, nobriedinot sēklas virs ūdens.

Uzmanību! No 1. jūnija līdz 15. augustam nav atļauts peldēties un atrasties Ummja ezerā ar laivu, lai saudzētu Dortmaņa lobēliju un Ummja ezera unikālo ekosistēmu.

4 Inčupe

Inčupe ir dabas parka «Piejūra» robežupe. Tās plūdums grīvas posmā gadu no gada ir mainīgs. Stiprākās vētrās upe var pilnībā saplūst ar jūru un tad notiek arī intensīva Saulkrastu Baltās kāpas brukšana.

Inčupes krastā pie **Baltās kāpas** atsedzas 10–13 tūkstošiem gadu seni kādreizējās jūras dibena smilts nogulumi. Baltā kāpa agrāk kalpoja par orientieri jūrā braucējiem.

Saulkrastu Baltā kāpa ir jau ārpus dabas parka «Piejūra», bet no skatu platformas tās virsotnē paveras skats uz Inčupes grīvu un dabas parku.

Dabas parks «Piejūra» ir viens no vecākajiem dabas parkiem Latvijā – dibināts 1962. gadā kāpu mežu, priekškāpu un pludmales aizsardzībai, ietverot piekrasti no Vecākajiem līdz Gaujas grīvai. 1999. gadā dabas parks tika paplašināts, aptverot teritoriju no Vakarbuļļiem līdz Inčupei. 2002. gadā to iekļāva Eiropas nozīmes aizsargājamo teritoriju tīklā *Natura 2000*.

Dabas parks «Piejūra» atrodas Rīgas līča piekrastē un tā kopējā platība ir 4180 hektāru. Dabas parks ir kompleksa teritorija ar augstu aizsargājamo biotopu īpatsvaru un lielu sugu daudzveidību:

- 24 Eiropas Savienības nozīmes aizsargājami biotopi aizņem 84% no dabas parka platības;
- konstatētas 129 Latvijā un 59 Eiropas Savienībā īpaši aizsargājamas sugas;
- dabas parks aizņem 7% no jūras krasta kopgaruma Latvijā;
- dabas parks ir ticis atzīts par vienu no piecām vissvarīgākajām vietām Eiropas reģionā mazajam zīriņam *Sterna albifrons* un stepes čipstei *Anthus campestris*;
- Mangaļsalas pazemes būves ir nozīmīga sīkspārņu ziemošanas vieta un gar piekrasti koncentrējas sīkspārņu migrācijas ceļš;
- teritorijai ir liela ainaviskā vērtība, ko raksturo izteikts kāpu reljefs, plašie meži ar vecu priežu klātbūtni un maz pārveidota piekraste.

Informatīvais materiāls izdots LIFE programmas projekta "Piekrastes biotopu aizsardzība dabas parkā «Piejūra» (LIFE CoHaBit, Nr. LIFE15 NAT/LV/000900) ietvaros, kas tiek īstenots ar Eiropas Komisijas LIFE programmas un Valsts reģionālās attīstības aģentūras Latvijas vides aizsardzības fonda administrācijas finansiālu atbalstu. Par materiāla saturu ir atbildīgi tikai un vienīgi Projekta ieviesēji un tajā paustie apgalvojumi nav uzskatāmi par Eiropas Komisijas viedokli.

Tūrisma informācija: Informācijas centrs, Rīgas iela 16, Carnikava

✉ tic@carnikava.lv; [f carnikava.tic](https://www.facebook.com/carnikava.tic)

Sagatavoja: Inga Hoņavko

Foto un attēli: Brigita Laime, Agnese Jeņina, Daina Bojāre, Ilze Priediece, Jānis Jansons, Inga Hoņavko, Ansis Opmanis, Mihails Ignats, no projekta arhīva

Dizains un makets: Gundega Lojāne

Iespiests: tipogrāfijā «Zemgus LB»
uz FSC® sertificēta papīra

©Carnikavas novada pašvaldība, 2020

